

NACZELNE DOWÓDZTWO W. P.
(SZTAB GENERALNY)

Oddział II Informacyjny

Ew/4 № 52182 /II

55965
Pocztą polową 53 13 listopada 1920 r.
K.S.

D o

Gen. Adj. Nacz. Wodza

w m i e j s c u .

W załączeniu przesyła się do wiadomości odpis raportu
attache wojsk. P.P. w Rzymie Nr. 23 z 29/X b.r.

I załącznik.

Za zgodność:

w. z. *Stkowski*
pprk

w. z. SZEFA ODDZIAŁU II-go

PRZEDZIECKI m.p.

Major Sztebu Generalnego

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH
muja: Gen. Adj. N. W.

ADJUTANTURA GENERALNA

WARSZAWA

Dz. 55967, dnia 15 XI 1920 r.

ANAGL. Wydział

M. S. Wojsk. Oddz. II Szt.

M. S. Z. of. łączn.

365

29 października 1920.

ATTACHE WOJSKOWY PRZY POSELSTWIE POLSKIM
= W RZYMIE =
23

NACZELNE DOWODZTWO WOJSK POLSKICH

ODDZIAŁ II

W WARSZAWIE.

R A P O R T.

Przy niniejszem przesyłam sprawozdanie o sytuacji politycznej,
zewnętrznej i wojskowej.

Attaché Wojskowy

[Signature]
Major.

~~Kapitan~~

Rzym 26/X/1920.

DO SYTUACJI POLITYCZNEJ.

Sprawa politycznego odosobnienia Wloch ktora coraz uporeczywiej zajmuje wszystkie umysly Panstwa powoduje ciagle artykuly prasowe, doszukajace sie jej przyczyn. W poprzednim raporcie cytowalismy glosy prasy rozmaitych organow, dzis chcemy dac punkt widzenia osobisty, jako rezultat obserwacji stosunkow i osob.

Kazdorazowe zetkniecie sie mezczyw stanu wloskich z francuskimi lub angielskimi, byly zawsze przykladem wyzszosci tych ostatnich. Plany naprzod ulozone z uwzglednieniem okolicznosci, przygotowanie materiyalu, konsekwencya w linii politycznej, pozwalaly Francuzom, lub Anglikom, czy Belgom na opanowanie natychmiastowe dyskusyi, gdzie Wlosi przygotowujacy wszystko dorywczo, czasem przeddzien wyjazdu wyznaczajacy sily pomocnicze (wiemy dokladnie, ze tak bylo niejednokrotnie) znajdowali sie odrazu zdystansowani. Brak ludzi w dobie obecnej jest pierwsza moze najwazniejsza przyczyna politycznych niepowodzen wloskich. Daje sie to zauwazyc i w chwili obecnej, kiedy na porzadek dzienny wychodza sprawy przyszlego traktatu z Jugoslawia.

Konferencya dawno juz zapowiedziana byla juz raz odlozona z powodu nieprzygotowania materiyalu we Wloszech. Dzis sformulowano glowne punkta ugody ze strony wloskiej. Bylyby one nastepujace:

1) Granica Alp Julijskich, t.j. traktatu londynskiego, wlaczajac w to Voloske dla otrzymania lacznosci z terytoryum fiumanskim.

2) Fiume, jako wolne Panstwo suwerenne i graniczace z Wlochami, z prawem pelnego uzycia linii kolejowej i portu i nie podlegle kontroli Ligi Narodow, jakby tego chciala Jugoslawia.

3) Zara jako wolne miasto, z odpowiednim hinterlandem i reprezentacya dyplomatyczna powierzona Wlochom.

=2=

- 4) Oddanie wysp Quarnero czescia Wlochom, czescia Panstwu Fiume i niektorych wysp Curzolany Wlochom.
- 5) Demilitaryzacya Sebenico Cattaro i wysp.
- 6) Gwarancye politycznych i kulturalnych wolnosci dla ugrupowan wloskiej mniejszosci, ktoreby weszly w sklad Jugoslawii.

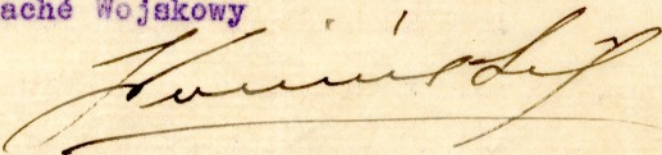
Prasa wloska nawet nie wybitnie nacyonalistyczna komentuje powyzsze warunki nader nieprzyjaznie. Uwazaja tu, ze poswiecenie Wlochow ze Spalato i Trau jest juz nadto bolesnem, by dolaczyc do nich mieszkancow Sebenico. Oddanie terenow dalmatynskich jest zdaniem dziennikow za wielka ofiara za jedynie wywalczona niezawislosc Zary. Poza tem stawia ono posiadlosci wloskie na Adryatyku w zaleznosc strategiczna od Jugoslawii.

Tyle prasa.

Z naszej strony dodac mozemy, ze program ten jest dla Wloch o wiele korzystniejszy niz program Nitti'ego, ktory odosabnial kompletnie Fiume oddajac Jugoslawii duza czesc Istrii, by tym kosztem dojsc z nia do porozumienia.

Rzecz charakterystyczna jest ze Admiral Millo glownokomendujacy w Dalmacyi, ktory przysialg uroczyscie i publicznie D'Annunzio ze Dalmacyi nie odda, pomimo tego ogolnie znanego faktu dotychczas ani przez rzad Nitti'ego, ani przez rzad aktualny odwołanym nie zostal.

Attaché Wojskowy

Major.

Rzym dnia 26/X/1920.

DO SYTUACJI ZEWNETRZNEJ.

Nader przychylnie komentarze wywołał w prasie i w społeczeństwie rezultat plebiscytu w Klagenfurcie, i wycofanie z Karyntyi załóg serbskich. Fakt ten starają się sfery rządowe przedstawić jako tryumf polityki włoskiej; jakby nie było, partya germanofilska we Włoszech nie tai swego zadowolenia.

Bolszewicy rosyjscy nie porzucają pierwotnego planu, o którym w swoim czasie donosiliśmy, polegającego na staraniach około urobienia opinii publicznej we Włoszech na korzyść bolszewizmu rosyjskiego. Akcja ich rozwija się w obecnej chwili silniej jeszcze niż dotychczas, z tą zmianą, że dotyczy już jedynie elementów skrajnie wywrotowych. Natomiast pewna reakcja ze strony tak burżuazji, jako też prawicy socjalistycznej, egzasperuje skrajne żywioły, opłacane poza tem w wielkiej części złotem rosyjskiem. Zdaje się że rząd chwilowo porzucił idee nawiązania stosunków z sowiecką Rosją.

Opinia publiczna we Włoszech niepokoi się poważnie sprawami Litwy. Kwestya drożyzny chleba jest tu sprawa tak paląca, że wszystkie oczy zwracają się na wschód, w oczekiwaniu definitywnego pokoju i zapoczątkowania poważnej produkcji i ekspedycji zboża. Gest Generała Zeligowskiego, który wywołał podobną replikę ze strony białoruskich kol grawitujących ku Litwie daje tu asumpt do podnoszenia krytyki polskiej polityki zewnętrznej. Twierdzi się że pokój ryski pozostanie bez praktycznego efektu, wobec tego, że akcja wojenna trwa dalej. Podnosi się również nieprzyjazne jakoby znowu postępowanie Polaków wobec ludności żydowskiej, zwłaszcza w Wilnie. Według tutejszych wiadomości około 10000 żydów schroniło się do samego Wilkomierza.

Attaché Militaire

[Signature]
Major.

USKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York